

Mīlestība, kas maina planētu

Aktieris GINTS ANDŽĀNS, mazliet ilgāk nekā desmit gadu esot Dailes teātrī, ir kļuvis par lielisku ansambļa spēlētāju, kurš, kā pats saka, nekad nav rāvis uz "pirmajiem plāniem". Līdz šim ar simpātisku godprātību meklējot atslēgu ikviena režisora dotam uzdevumam, viņš ticis skatītāju un kritiķu ievērots "otrajos plānos". Aktieris atklāj – pienācis laiks nākamajam solim. Dankana Makmilana darba "Elpa" iestudējumā, ar ko pie skatītājiem pēc ārkārtējās situācijas top atvērta Dailes teātra Lielā zāle, Gints divatā ar skatuves partneri Ievu Segliņu iejūtas galvenajās lomās jauna pāra mīlas stāstā, kurā elpa var aizcirsties ne tikai ekoloģiskas krīzes priekšā esošai pasaulei, bet arī viņu mikrokosmosam.

AIJA KAUKULE

Aktieris atzīst – divvientulība klātienē uz lielās skatuves bez dekorācijām un rekvizītiem, pašam esot arī lugas teksta tulkotājam, ir reizē izaicinājums un galvu reibinoša iespēja.

– Kāda šobrīd ir sajūta – tavas vasaras pieslēgums teātrī piesaistīts aizvadītajai vai jau nākamajai teātra sezonai?

G. Andžāns: – Pirmoreiz mūžā starp divām sezonām nav pārtraukuma – ir sajūta, ka strādāts bez apstājas. Mēnesi visa pasaule bija iepauzējusi, bet jau jūnijā spēlēju "Sezonas pieslēguma" koncertos, tapa jaunās izrādes. Sajūta ir divaina. Parasti tu nostrādā sezonu, tad ir "Spanovska ballīte" – nodziedāti pieci seši koncerti uz spēcīga emocionāla pacēluma viļņa, un tad tu zini – vasara un atpūta ir klāt. Tomēr, zinot, ka skatītāji ir noilgojušies pēc kultūras baudīšanas, ko nedabūja pirms vasaras, esmu motivēts pastrādāt, lai viņiem ir labs iemesls būt teātrī.

– Kāds bija tavš "dikstāves" periods?

– Dikstāves nebija. Tobrīd Jurim Žagaram pajautāju, lai dod kādu darbu, un kopā ar kolēģiem tikām pie teātra noliktavas digitalizēšanas. Fotografējām rekvizītus, taisījām tabulas un būvējām iekšējo Dailes teātra interneta "noliktavu", kurā visu nu būs vieglāk atrast. Biju pārsteigts, ka tas nebija izdarīts iepriekš – datori taču bija jau 90. gados! Tagad ir sajūta, ka līdz ar jauno vadību teātris ievēl jaunu elpu, neesam atrauti no pasaules.

Reizē arī paspējām pārnest online pēc manas iniciatīvas iestudēto izrādi "Tēbu zeme" (režisors Dmitrijs Petrenko. – A. K.), pirm-

KARĪNAS MIEZĀJAS FOTO

Gints Andžāns: "Galvenais, ka neesi vienaldzīgs pret otru. Jēga dzīvot ir tad, ja tev blakus ir otrs – sieva, draugs, brālis, mamma, varbūt pat suns."

izrāde klātienē tai bija pagājušā gada oktobrī. Bijām pārsteigti, ka to noskatījās pieci vai seši simti cilvēku vismaz desmit valstīs. Zinu, pat Austrālijā esot cēlušies piecos no rīta, lai redzētu. Tas ir ļoti patīkami, bet reizē arī sirreāla pieredze – spēlējām divatā (kopā ar jauno aktieri Kārlī Rūdolfu Ērgli. – A. K.) telpā, kurā bijām tikai mēs un operatori. Cilvēki sūtīja virtuālus ziedus un bildes, rādot, kā sēž mājās pie ekrāna.

– 25. martā nospēlētā pirmizrāde "Monstrs" netika pārceļta uz vasaras starpsezonu, bet ar teju identisku aktieru sastāvu – tu, Ieva Segliņa, Kārlis Arnolds Avots – pie skatītājiem un nāk cits Dankana Makmilana darbs Dmitrija Petrenko režijā "Elpa"? Pandēmija nomainīja akcentus?

– Tagad, kad noskaņojums daudziem, iespējams, nav tik optimistisks, teātri vajadzētu kaut ko, iespējams, gaišāku. Varbūt tad, kad viss būs atgriezies normālās sliekšņos, cilvēki būs gatavi skatīties arī "Monstru" – izrādi, kur visiem iet gana drūmi, lai gan "Monstrs" vairāk biedē ar agresīvu nosaukumu, taču patiesībā piedāvā cilvēku attiecību virpuli vienas ģimenes robežās.

"Elpu" Juris Žagars redzēja Londonā un "atveda" to Ie-

vai Segliņai, viņa savukārt atveda Ģimu (režisoru Dmitriju Petrenko. – A. K.). Arī šis stāsts ir par attiecībām, taču akcents tiešām mainīts – par to, kādi bija cilvēki pirms mums, kādi mēs esam viņu dēļ, un to, kāda šobrīd ir planēta, kāda tā būs, ja mēs rīkosimies tā vai citādi.

– Jauns pāris, domājot par pēcnācēju, ir samulsuši par to, kādu "ekoloģisko pēdu" viņi atstās nākotnei. Tev pašam ir saprotamas šīs rūpes?

– Ar topošā vecāka pieredzi neesmu saskāries. Iespējams, Ievai (Segliņai) to izdarīt ir vienkāršāk, jo dzīvē viņa ir mamma. "Elpas" autors ir izpētījis, ka cilvēks septiņus gadus varētu lidot no Rīgas līdz Denverai turp un atpakaļ, un joprojām viņa ietekme uz planētu nebūtu tik liela, kā radot vienu bērnu. Kādreiz mana mamma mazgāja autiņus, tagad pasaulē paliek pamperu kalni! Pasaulē saglabāšanas ideja ir ienākusi mūsu ikdienā, lai gan izliekamies neredzam, ka, piemēram, pasaulē okeānos skalojas plastmasas tonnas, jo mūsu jūrīnā to it kā nav. Tas patiešām ir šausmīgi, un tu domā, kā lai palīdz tam nenonākt līdz katastrofai. Tu vari nolemt katru rītu piecelties 45 sekundes agrāk un ieliet ūde-

ni savā pudelē, nevis pa ceļam uz darbu pirkt plastmasas pudeli. Pats ikdienā vairs neatstāju atvērtu ūdens krānu, šķiroju akritumus un braucu ar velu. Apzinos, tas ir mikropienesums, tomēr ticu, ka mūsu mazie soļi pasaulei ir svarīgi. Tikko kopā

Aktiera profesijas burvība ir tajā, ka esi absolūti brīvs no rutīnas.

ar sievu bijām Pērnavā, kur plastmasas salmiņu problēma bija atrisināta eleganti, to vietā lietojot garos makaronus. Fantastiski! Ļoti negribētos, lai mēs esam spiesti mācīties no kādas lielas katastrofas, kā notiek tagad, vīrusa gadījumā.

– Bet kā šajā "eko" manifestā uz skatuves uzšķilt mīlestības dzirksteli?

– Šis tomēr ir stāsts par cilvēku attiecībām, kuru rezultātā mēs atstājam iespaidu uz mūsu zemi. Tā ir mīlestība, kas maina planētu. Stāsts par to, kā viņi mēģina viens otru pārliecināt par izvēlēm un kā viņi šajā visā sastop viens otru. Jā, šī varbūt ir jauna doma par mīlesti-

bu, bet šādi uz to skatoties, nekur taču nepazūd ne kaislība, ne seksualitāte, bet nemīlēsies jau no rīta līdz vakaram. Galvenais, ka neesi vienaldzīgs pret otru. Jēga dzīvot ir tad, ja tev blakus ir otrs – sieva, draugs, brālis, mamma, varbūt pat suns. Ir tik daudz darbību, ko darīt vienam ir neįēdzīgi, ja vien neesi mūks alā vai kosmonauts. Es pats nevaru iedomāties dzīvi vienatnē.

– Šoreiz būs viens stāsts divās versijās – vienā tu un Ieva Segliņa, otrā – jaunais kolēģis Kārlis Arnolds Avots un Anete Krasovska. Savstarpēji iespaidojaties?

– Tās ir divas dažādas pasaules. Ja Kārlis un Anete spēlē šo problemātiku divdesmitgadnieku, tad es un Ieva – trīsdesmitgadnieku kontekstā. Kārlis varonis, pirms doties uz klubu, frāzi "tur būs pārbāzts piektdien" saka ar sajūsmu, bet mans personāžs to izdveš ar skepsi. Ja mēs kaut ko "aizņemtos" no viņiem, tas vienkārši nestrādātu. Šis nav gadījums, kad tu skatīties to pašu darbu ikreiz ar citiem aktieriem – nē, šis ir divas dažādas izrādes. Skatītājam būtu jāredz abas.

– Divatā jāpiepilda lielās zāles visums distancēti izsēdinātu skatītāju priekšā.

– Jā, līdzko kāds padzird – divatā, uz lielas skatuves, tā ir šoka – kas nu tagad būs! Man tas ir labs izaicinājums, ļoti palīdz Ģima un pati luga. Makmilana norādēs lugā nav ne rekvizītu, ne dekorāciju – nekā, kas it kā palīdz aktierim. Bet tas ir aktiera sapnis – vienkārši ņem un piepildi skatuvi ar to, ko gribi, nevis mēģini izdzīvot tajā, ar ko tā jau ir piepildīta. Un tieši tas ir spēks – izrāde notiek tur, kur to saredz un izdomā ska-

kam lasījumus vai mēģinājumus, tu redzi, kā nereti dzīvā procesā daudznozīmīgā angļu valodas vārdi maina nozīmes. Tas ir neprātīgi aizraujošs process, kas atmodina milzīgu izzināšanas prieku. Piemēram, "Tēbu zeme" kolēģa Kārla Arnolda Ērgļa spēlētais puisis, tēva slepkava, pēc nozieguma vienkārši pagatavo sev persiku smūtiju. Kāpēc persiku? Izrādās, tas ir vienīgais auglis, kuram mēslojumā tiek izmantotas asinis! Arī izrāde ir asiņaina pēc būtības, un, zinot šo fona stāstu, tu kā aktieris par šiem persikiem jau runāsi citādi.

"Elpā" ir līdzīgi, katrs skatītājs izmaina būtību. Sākšim jau ar nosaukumu, kas oriģinālā ir "Lungs" jeb "plaušas", kas asociējas ar orgānu un tā funkcijām, bet "elpa" latviešu valodā ir daudz precīzāk, jo te ir runa par cilvēka, planētas un mūsu sabiedrības kopējo elpu.

Vēl man ir ļoti svarīgi, lai valoda būtu dzīva. Mums ir jātic, ka tie cilvēki tā patiešām runā. Mēģinot paralēli klausos, vai tas, kā runā Kārlis, Ieva vai Anete, būtu tieši tā, kā viņi runātu dzīvē.

– Viena "Spēlmaņu nakts" balva un viena nominācija tev ir par otrā plāna lomām. Esi gatavs "pirmajam plānam"?

– Nekad neesmu sūdzējies, ka esmu spēlējis otro plānu. Galvenais ir spēlēt kaislīgi un labi. Turklāt es absolūti nekoncentrējos uz nominācijām. Ne tikai teātrī, arī sportā vai mūzikā desmit gadi ir diezgan normāls posms, lai ieskrietos profesijā. Man ir bijis labs starts, tad paātrinājums, un tagad – uz priekšu. Kad 2009. gadā sāku spēlēt teātrī, šķita, nu tikai es esmu aktieris, bet, kad atskatos uz to laiku, saprotu, ka galīgi tāds nebiju. Tagad ir izdarīts jau tik daudz, ka nu varu atarast "kaifu" pašā profesijā. Tu zini, kā koncentrēties uz būtisko un neizsēt enerģiju nevajadzīgās lietās. Jo ilgāk esi šajā profesijā, jo interesantāk kļūst. Šo desmit gadu laikā teātrī vēl nav bijis brīža, kad es domātu – nē, viss, paldies. Teātris ir mans sirdsdarbs. Es nevarētu būt grāmatvedis, jo viņš nevar vienu dienu aprēķināt algu vienā, citudien – citā veidā. Māksla tev dod brīvību dzīvot katru dienu citādi, nemaz nerunājot par to, ka nezini, kā šodien nospēlēs partneris. Aktiera profesijas burvība ir tajā, ka esi absolūti brīvs no rutīnas.

– Filmēšanās seriālā – tā tev arī ir viena no daudzu iespējamo dzīvju formām?

– Tas ir cits lauciņš, cita forma, citi kolēģi. Šķībā skatīšanās uz seriāliem pie mums ir tāpēc, ka nav bijis iespējas redzēt daudz tiešām kvalitatīvu produktu. Mēs visi gaidām, ka šī latīņa celsies.